

1) L'economia: D'entrada, Gorbachov l'ha convertida en la seua preocupació prioritària. Desenes de mentides, de trucatges de xifres i de declaracions oficials no han pogut camuflar l'estat ruïnós de les estructures econòmiques. En part gràcies a la *glasnost*, tothom pot observar que l'URSS, ara per ara, es troba pràcticament enfonçada.

Ara bé, fins avui, la famosa *perestroika* ha produït més discursos que reformes legals. «L'URSS està a la vora del precipici», afirma fredament Andrei Sakhàrov. «La situació prendrà un aspecte revolucionari si no es millora la vida de la gent», apunta més detalladament Boris Ieltsin, la nova figura de l'oposició. Els millors economistes de Moscou, entre els quals es troba el nou vice-primer ministre Leònid Abalkine, els presten suport. A les portes del segle XXI, l'URSS té el perill de retornar brutalment a l'Edat Mitjana.

2) Les nacionalitats: Encoratjades per la *glasnost*, les vel·leitats d'independència prenen, com als països bàltics, una dimensió inèdita, mentre es multipliquen a les regions amb predomini musulmà les explosions de violència. Les recents onades nacionalistes, que han xopat de sang els territoris de l'Uzbekistan i del Kazakhstan, sobre un fons de penúria i desocupació, toquen a morts a una política burocràtica cega. Gorbachov i el seu equip, avui, en són conscients. ¿No és, però, massa tard, per a evitar l'esclat de l'imperi, tal com anunciava fa deu anys Hélène Carrère d'Encausse en un llibre profètic?

3) Conservadorisme: No el dels dirigents hostils a la política actual, tampoc el dels divuit milions de buròcrates afectats directament per la *perestroika*, sinó el de tota una població apallissada, anihilada, terroritzada per una llarga lluita entre els valors antics i la utopia de l'*home nou*. Setanta anys de règim comunista han tornat aquest poble apàtic i irresponsable. Darrere de l'alt intel·lectual que, tant a Moscou com als països bàltics, dóna prova de l'autonomia cultural i de la maduresa política, existeix una població de 286 milions de soviètics que no creuen en les reformes. ¿Com podrà aleshores Gorbachov fer avançar aquesta societat que s'ha tornat la més conservadora del món?

L'URSS no és ni Hongria ni la Xina. Es troba a les portes d'una nova era, que pot millorar o empitjorar la situació. Que no sàpiga greu als ideòlegs, però el futur del règim soviètic no està escrit enlloc. □

L'URSS NECESSITA EL SUPORT
ECONÒMIC D'OCCIDENT

La 'perestroika' no té res a vendre

En un immens despatx buit, Eugueni Ratgaus roman perplex. Des de les seues finestres es pot apreciar un magatzem rovellat, perdut en els afores de Moscou: és la *base* de fruites i llegums Informservice. Arribada l'hora d'adoptar les noves funcions, sap que s'espera molt de la seua part, per a revitalitzar aquesta empresa estatal, camuflada per totes les tares del sistema. *Les notícies de Moscou*: l'òrgan de la *perestroika* ja ha dedicat un article a la seua experiència inèdita, que suscita moltes esperances. Eugueni Ratgaus presideix, des del 5 de juny, una cooperativa —la més importada de l'URSS, amb 1.100 empleats— encarregada d'alimentar 650.000 boques, és a dir, un districte sencer de Moscou. Un repte vertiginós. La seua *base*, sobredimensionada, totalment vella i regentada fins ara sense cap preocupació de rendibilitat, encarna caricaturescament el gigantisme soviètic.

Aquest jove economista de 35 anys descriu l'estat dels llocs en un to de lamentació. Els rebuigs arriben a un 30 per cent per falta de cambres frigorífiques. Gairebé un 80 per cent dels treballadors són encara manuals. Hi ha un excés d'efectius d'un 25 per cent, unes pèrdues de 36 milions de rubles en cinc anys. Un malson.

Les seues intencions són realment desmesurades: pretén reformar tota la cadena d'aprovisionament, des de la collita del producte fins a la seua arribada al mercat, des del productor fins al consumidor. Per la manca d'empreses rendibles es veu obligat a crear cada baula de la cadena. La seua cooperativa ha adquirit vint hectàrees de terreny al Caucas per a llançar els cultius de qualitat. També, la creació d'unitats d'emmagatzemament *in situ* i la compra d'una flota de camions frigorífics a fi de transportar la producció cap a la capital, són altres dels punts del seu projecte de redreçament. A finals del 1989 Informservice posseirà divuit establiments a Moscou (actualment ja en té catorze). ¿Amb quin capital? «Guanyarem prou d'ací allà per a invertir», afirma Ratgaus. Compta amb crèdits, però també amb fructuosos beneficis. La cooperativa des-

NOVOSTI

tina una quarta part de la seua producció al mercat lliure, ja que l'altre 75 per cent es reserva a comandes de l'estat a preu fet. Ven articles de qualitat superior ¡un 40 per cent més cars! Clarament optimista, Eugueni Ratgaus afirma que els dividends de la nova gestió apareixeran en el mercat de Moscou a partir de l'any vinent.

Dels llegums d'Andròpov a les cues de la 'perestroika'

Els moscovites només demanen creure-s'ho, ja que si el comunisme és l'art de la paciència a les cues d'espera, la *perestroika*, per la seua part, està realitzant veritables meravelles. Als grans magatzems Goum, que voregen la Plaça Roja, una simple arribada de desodorants atrau un formiguer de baubiques. A Lissèiev, la millor botiga d'ultramarins, els clients han d'esperar desenes de minuts per comprar productes gairebé impresentables. Pertot

Gràcies a la 'glasnost' tothom pot observar que l'URSS es troba enfonsada.

da— no agrada, segons sembla, a la població. La seixantena de restaurants privats de Moscou provoquen l'hostilitat en els moscovites. Respecte a aquest punt: «Els antics estafadors del mercat negre són els que els han oberts, amb diners fraudulents». Les nombroses cooperatives de l'edifici no tenen millor aspecte. Vassili Granov, president d'una d'elles —amb bona reputació i bons preus— a Riga (Letònia), diu fàstics contra aquestes ovelles negres: «funcionen igual de malament que les societats estatals. Els seus fundadors no volen sinó accedir al repartiment de pressupostos». Dissortadament, això són les empreses de la *perestroika*.

Els gerents, professionals de luxe

L'acumulació de dificultats, la impaciència d'una població farta de fer cues per productes de baixa qualitat, obliguen el Kremlin a fer reformes econòmiques encara més radicals. ¿Alexandre Iakolev, mà dreta de Gorbtxov al Politburó, no elogià el mercat, la setmana passada? Se somia, així, en l'autorització de societats d'accionistes i d'un sector privat preponderant. Aquesta vegada, però, els reformadors es troben enfront d'un sistema bancari malaltís. Fomentar un sector lliure sense assegurar-li uns fluxos financers a l'estil capitalista és com fer anar un cotxe sense benzina. Una primera llei bancària, votada el 1987, s'ha saldat sense fracassos. L'estructura que instituïa un banc central, cinc bancs estatals especialitzats per sectors i uns bancs independents *comercials*, no funciona. «Hem multiplicat el monopoli per cinc», es lamenta Alexandre Khandroniev, director del Gosbank, membre del *brain-trust* dels economistes de Gorbtxov, declara que una pròxima llei bancària regularà l'organització a dos nivells: un banc central i bancs estrictament comercials, com en Occident.

S'ha acabat. Instituts d'estat especialitzats s'encarreguen del redreçament d'empreses no rendibles («Sabíeu que Agroprombank —una mena de Crèdit Agrícola soviètic— està en fallida?», confessa Khandroniev). No és greu, cal podar les branques mortes. Quant als desocupats, en preveu de 8 a 15 milions (del 7 al 10 per cent de la població activa) des de l'entrada en vigor de les reformes, la *perestroika* bis no tindrà, doncs, pietat.

tal·lada ací de fa catorze anys pensa que és efecte de les purgues dutes a terme per Boris Ieltsin quan dirigia el partit a Moscou, de 1985 a 1987. «Lluitant contra la corrupció ha fet rodar caps..., ha tallat les xarxes paral·leles que compensaven certes penúries». Es parla també del sabotatge dels adversaris al canvi, que atien el descontentament popular. I, finalment, les reformes tenen també part de culpa. Per exemple, l'autonomia administrativa ha desorientat quadros mantinguts fins aquest moment per assolir els objectius del pla. «La majoria és partidària de l'engranatge del vell sistema, aleshores frena la marxa i els mètodes antics romanen el seu lloc», explica un economista.

Si Eugeni Ratgaus, el *manager*, guanya la seua aposta, podrà redreçar almenys el prestigi de les 50.000 cooperatives soviètiques. Ho necessiten, perquè el seu desenvolupament —autoritzat per Mikhaïl Gorbtxov com a primera forma d'empresa priva-

arreu, carregaments de productes exòtics (llimons, bananes...) es venen directament per les voreres a través de circuits de l'estat, i creen, també, aglomeracions de gent. Quatre anys de Gorbtxov: la imatge d'un fracàs.

Els soviètics recorden amb nostàlgia l'estiu del 1983, durant el breu govern de Iuri Andròpov «on es trobaven fruites i llegums en abundància». Algunes illes de cases fan l'aspecte d'un país de Xauxa, com el mercat central, on s'exposen, almenys en aquesta estació de l'any, productes novells, carn i productes lactis de primera qualitat que, venuts pels famosos kolkosians o pels venedors de les cooperatives, assoleixen preus inassequibles. En ple mes de juny, el kilo de tomaques val sis rubles, i el de pomes de qualitat, cinc. Per a un sou inferior a 200 rubles al mes, aquests preus són dissuasius.

Les explicacions de l'empitjorament constant de l'aprovisionament són múltiples. Una banquera francesa ins-